

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Факультет іноземної філології
та соціальних комунікацій

X

**ВСЕУКРАЇНЬКА
НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ**

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

27-28 квітня 2023 року

Матеріали

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА
СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

**СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА**

**МАТЕРІАЛИ X ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ,
ВИКЛАДАЧІВ ТА СПІВРОБІТНИКІВ**

(Суми, 27-28 квітня 2023 року)

Суми, 2023

С-70 Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства:

Матеріали десятої Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів, викладачів та співробітників (Суми, 27–28 квітня 2023 р.) / уклад. М. М. Набок. Суми : Сумський державний університет, 2023. 367 с.

До збірника увійшли наукові матеріали, присвячені актуальним проблемам сучасного перекладу, етнолінгвістики, стилістики, методики та методології сучасних мовознавчих та літературознавчих дисциплін. Складовою збірника є наукові розвідки з питань релігії та культури, соціальних і міжкультурних комунікацій, психологічної теорії та практики, соціологічних досліджень.

Для викладачів закладів вищої освіти, аспірантів, студентів, учителів загальноосвітніх шкіл, гімназій, ліцеїв та коледжів, усіх, хто цікавиться питаннями соціогуманітарного напрямку.

Матеріали друкуються в авторській редакції.

СЕКЦІЯ 8.

СУЧАСНІ ЗАГРОЗИ БЕЗПЕЦІ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНЯХ

Катерина Завадська,

студентка Сумського державного університету

СТАНОВИЩЕ РИНКУ ПРАЦІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В КОНТЕКСТІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Актуальність. У період воєнного стану питання змін на ринку праці стоїть особливо гостро: внутрішня та зовнішня міграція населення працездатного віку, скорочення робочих місць, збільшення кількості безробітних – усе це призводить до загострення ситуації на ринку робочої сили. З огляду на це, проведення наукових досліджень з цих питань є важливим завданням.

Метою цієї публікації є аналіз змін, що відбулися в період воєнного стану на ринку праці. Відповідно до зазначеної мети, необхідно розв'язати такі **завдання**: визначити, як ситуація щодо працевлаштування змінилася із початком воєнного стану; дослідити, який економічний та соціальний вплив мають негативні зміни на ринку праці; розглянути, затребуваність яких професій зросла у відповідь на воєнний стан.

Виклад матеріалу. Ринок праці – це сукупна система соціально-трудова відносин, які виникають між працівниками, що шукають роботу, і роботодавцями, які зацікавлені у пошуку працівників. За допомогою заробітної плати ринок праці формує попит і пропозиції на робочу силу.

Станом на 2023 рік, ситуація з працевлаштуванням багатьох українців змінилася. Соціальні та економічні потрясіння, обумовлені російською агресією, призвели до того, що значна кількість людей втратила роботу або була змушена змінити її звичний графік (почати працювати віддалено).

Згідно із результатами опитування, проведеного Соціальною групою «Рейтинг», серед тих, хто мав роботу до початку війни 2022 року працюють 59%, із них повноцінно – 34%, частково або віддалено – 19%, а нове місце працевлаштування знайшли 6%. Натомість кількість тих, хто втратив свою роботу, сягає 39% станом на липень 2022 року [1, с. 18].

Серед тих, хто працює під час війни, відбулись і зміни у заробітній платі. У 9% населення вона зросла, у 43% – не змінилась. 19% повідомили про зменшення на 10–25%, 17% – зменшення на 25–50%, і 11% – на більше ніж 50% [1, с. 21].

Високий рівень безробіття, що є соціально-економічним явищем, за якого певна частина працездатного населення країни не може знайти роботу та реалізувати своє право на отримання заробітної плати, згубно впливає на економіку будь-якої країни: він не лише призводить до погіршення рівня життя, підвищення витрат на допомогу безробітним, скорочення надходжень у вигляді податків, а й прямо впливає на скорочення податкових надходжень і зниження ВВП країни. У відповідь на безробіття відбуваються і соціальні зміни, що можуть включати зниження продуктивності праці та трудової активності громадян, переїзд найбільш кваліфікованих кадрів за кордон.

Відповідно до звітів, опублікованих Міжнародною організацією праці (МОП) станом на 11 травня 2022 року, ситуація була наступною: «У поточній ситуації активного конфлікту, за оцінками МОП, 4,8 мільйона робочих місць було втрачено, що дорівнює тридцятьом відсоткам від їх довоєнної кількості...криза має значний негативний вплив на соціальні системи захисту з точки зору підвищення витрат та зменшення доходів» [2, с. 1].

Вагомим негативним наслідком воєнних дій, що відбуваються на території України протягом значного періоду часу, є і фізичні руйнування як цивільної так і важливої економічної структури України, тимчасове або постійне згортання виробництв, а отже і втрата робочих місць та масове скорочення штату.

Відповідно до інфляційного звіту Національного банку України, що

датується січнем 2023 року, пропозиції та попит робочої сили на ринку праці зменшились, а рівень безробіття залишається високим. Натомість зайнятість біженців і мігрантів, що виїхали із країни і адаптувались до життя за кордоном, зростає [4, с. 24]. З одного боку активна зайнятість мігрантів частково компенсує значні втрати трудових доходів України, а з іншого, стає приводом до появи довгострокового ризику: повна інтеграція до життя, роботи та навчання поза межами України, може призвести до того, що варіант повернення в Україну та відновлення її ринку праці, людьми, що виїхали, не розглядатиметься. Згідно з інформацією, наданою Управлінням Верховного комісаріату ООН у справах біженців, станом на 28 лютого 2023 року зафіксовано більш ніж 8 мільйонів біженців, що дорівнює 20% населення України [5].

Кроком до повернення громадян, і, відповідно, робочої сили та покращення ситуації на ринку праці, будуть певні дії з боку держави: активне відновлення зруйнованої інфраструктури (як цивільної, так і економічної), розвиток бізнесу, підтримка підприємств, зростання економіки і добробуту громадян.

Але наразі, Національний банк України прогнозує, що: «У період 2023-2025 років зайнятість на внутрішньому ринку зростатиме повільно у зв'язку із диспропорціями на ринку праці, які поглибилися через наслідки війни. Реальні зарплати відновлюватимуться помірними темпами через високу інфляцію та нижчу за довоєнну продуктивність» [4, с. 24].

Враховуючи сучасний стан ринку праці та відсоток людей, що втратили роботу у різноманітних галузях зайнятості, доцільно звернути увагу на тенденції щодо найбільш затребуваних професій в 2023 році. У першу чергу варто зазначити, що кількість пропонованих вакансій на українському сайті працевлаштування Work.ua, за останній рік зменшилась удвічі до 52 тисяч пропозицій, приблизно удвічі скоротилась і кількість пропозицій від Державного центру зайнятості – 20,5 тис. вакансій. У період 2022 року особливо високим був попит на менеджерів з продажу, онлайн-консультантів,

бухгалтерів, водіїв та кухарів [3]. Незважаючи на те, що станом на цей рік найбільш затребувані вакансії мало відрізнялись від тих, що були в цей самий період попереднього року, є підстави вважати, що по закінченню воєнних дій популярності серед роботодавців набиратимуть професії, пов'язані із відновленням територій (будівельники, логісти, енергетики, інженери), оборонною промисловістю (професійні військові) та оздоровленням населення країни (медики, психологи). Важливими у наших реаліях будуть професії усіх галузей, адже недостача спеціалістів у бідь-якій із них може спричинити проблеми під час відбудови країни та її подальшого розвитку.

У частині звіту щодо «негайної дії» Міжнародної організації праці говориться: «Поки фокус міжнародної солідарності полягає у послабленні ситуації гуманітарної кризи в Україні...необхідно запровадити плани щодо реконструкції та відновлення, при цьому зосереджуючись на забезпечення зайнятості і соціального захисту населення» [2, с. 1].

Вирішення проблем, що сьогодні існують на ринку праці корелюється із завданнями Цілей сталого розвитку, а саме Цілі 8, що передбачає: просування політики, яка орієнтована на сприяння продуктивної діяльності, створення гідних робочих місць, інноваційній діяльності тощо; суттєве скорочення частки молоді, яка не працює, не навчається і не отримує певних професійних навичок; забезпечення гідною працею і рівною оплатою за працю рівної цінності не лише жінок і чоловіків, а, у тому числі, й людей з інвалідністю, молодих людей; захист і сприяння забезпечення трудових прав, безпечних умов роботи для всіх працюючих, включаючи трудящих-мігрантів, жінок-мігрантів, осіб, які не мають постійної стабільної зайнятості; здійснення стратегії розвитку і заохочення туризму, який сприятиме створенню нових робочих місць, розвитку культури конкретних регіонів і виробництву місцевих товарів та продукції. Останнім із завдань, на яке варто звернути увагу, є зміцнення спроможності фінансових установ країни розширювати доступ до страхових, фінансових і банківських послуг. Вирішення цих завдань сприятиме, в тому числі, покращенню ситуації на ринку праці під час повоєнної відбудови [6].

Висновок. Таким чином, ми стисло розглянули сучасну ситуацію на ринку праці. Для вирішення наявних проблем перспективою дослідження є аналіз та вивчення міжнародного досвіду подолання безробіття після серйозних криз. Ключовим напрямком подальшого розвитку України у цьому питанні, є рух до досягнення однієї із Цілей сталого розвитку – гідної праці та економічного зростання, що полягає у забезпеченні продуктивної зайнятості та гідних умов праці для жінок та чоловіків, і передумовою якої є створення робочих місця та стимулювання підприємництва.

Список використаних джерел:

1. П'ятнадцяте загальнонаціональне опитування. Україна під час війни. Зайнятість і доходи. Соціологічна група Рейтинг. URL: https://ratinggroup.ua/files/ratinggroup/reg_files/rg_ua_job_income_1000_ua_072022_xv_press.pdf (дата звернення: 17.02.2023).

2. The impact of the Ukraine crisis on the world of work: Initial assessments. International Labor Organization. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/documents/briefingnote/wcms_844295.pdf (date of access: 17.02.2023).

3. Економічна правда. Ринок праці 2023: де зараз найбільші зарплати та яких спеціалістів шукають. *Економічна правда*: URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/01/25/696322/> (дата звернення: 10.03.2023).

4. Інфляційний звіт. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2023-Q1.pdf?v=4 (дата звернення: 03.03.2023).

5. CReAM: Centre for Research and Analysis of Migration - Ukraine crisis. CReAM: Centre for Research and Analysis of Migration. URL: <https://cream-migration.org/ukraine-detail.htm?article=3573> (date of access: 03.03.2023).

6. Сталий розвиток для України. Ціль 8. Сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній

зайнятості та гідній праці для всіх. URL: <https://www.sd4ua.org/wp-content/uploads/2017/10/8.-Gidna-robota-ta-ekonominyj-rozvytok.pdf> (дата звернення: 10.03.2023).

Науковий керівник: Семенов В.М., кандидат наук з державного управління, доцент кафедри психології, політології та соціокультурних технологій СумДУ.

Катерина Перчула,

студентка Сумського державного університету

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Актуальність. Загроза ядерного удару, перетворення міст на руїни, обстріли екосистем – це все несе за собою російсько-українська війна. Збройний конфлікт є не тільки головною сучасною загрозою національної безпеки України, а й створює загрозу досягнень Цілей сталого розвитку ООН. З огляду на це, проведення наукових досліджень з даної теми є актуальним наразі.

Метою даної роботи є аналіз ефективності виконання Цілей сталого розвитку в Україні під час воєнного стану. Відповідно до зазначеної мети, **завданням** роботи є: дослідити який вплив має війна на всі сфери Глобальних цілей; визначити як змінився прогрес у їх виконанні після початку повномасштабного вторгнення в Україну.

Виклад матеріалу. Цілі сталого розвитку (ЦСР), також відомі як Глобальні цілі, були ухвалені Організацією Об'єднаних Націй у 2015 році як універсальний заклик до дій щодо скорочення бідності, захисту планети та забезпечення того, щоб до 2030 року усі люди жили в мирі і достатку [1].

Усього визначено 17 Цілей, які мають на меті соціальної, економічної та екологічної стійкості. В пріоритеті виконання Глобальних Цілей у більше ніж